

ЄВРОПЕЙСЬКА МЕДИЧНА ШКОЛА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ З ПСИХОЛОГІЇ

*для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 053 Психологія*

Київ
2026

Схвалено та рекомендовано для друку на засіданні науково-методичної ради Міжнародного європейського університету (протокол № 1 від 27 серпня 2025 р.).

Затверджено т.в.о. директора ННІ «Європейська школа бізнесу» Європейської медичної школи Степаненко О.О. 21 квітня 2026 р.

Розглянуто і затверджено на засіданні кафедри психології і соціально-гуманітарних наук ННІ «Європейська школа бізнесу» Міжнародного європейського університету (протокол № 1 від 27 серпня 2025 р.). Перезатверджено на засіданні кафедри психології і соціально-гуманітарних наук ННІ «Європейська школа бізнесу» Європейської медичної школи (протокол № 1 від 21 квітня 2026 р.)

Упорядники: Сватенкова Тетяна Іванівна – доцент, кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології і суспільно-гуманітарних наук ННІ «Європейська школа бізнесу» Європейської медичної школи; Сватенков Олександр Васильович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології і суспільно-гуманітарних наук ННІ «Європейська школа бізнесу» Європейської медичної школи; Боярко Ірина Миколаївна – професор, доктор економічних наук, проректор з наукової та навчально-методичної роботи Європейської медичної школи.

Рецензент: Вишневська Олена Павлівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології і суспільно-гуманітарних наук ННІ «Європейська школа бізнесу» Європейської медичної школи.

Методичні рекомендації до написання кваліфікаційної роботи: для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія / Упорядники Т.І. Сватенкова, О.В.Сватенков, І.М.Боярко. – Київ : ЄМШ, 2026. – 34 с.

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	5
2. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	6
3. СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	7
4. ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	8
5. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	16
6. ПРОЦЕС ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	18
7. ЗАХИСТ ТА ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	19
8. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	23
ДОДАТКИ.....	25

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Методичні рекомендації до написання кваліфікаційної роботи з психології розроблені для студентів ОП Психологія першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 053 Психологія.

Вимоги до написання кваліфікаційної роботи ґрунтуються на основних положеннях Закону України «Про вищу освіту», стандарту вищої освіти України із галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 Психологія, освітньо-професійної програми Психологія для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія, а також нормативних документів з організації освітнього процесу Європейської медичної школи.

У процесі виконання кваліфікаційної роботи здобувачі вищої освіти розвивають відповідні загальні та спеціальні компетентності, досягають програмних результатів навчання. Кваліфікаційна робота – це самостійне наукове дослідження, яке передбачає демонстрацію здобувачами вищої освіти належного рівня оволодіння навичками самостійного аналізу наукової літератури, розробку дослідницької програми, підбір та реалізацію дослідницьких процедур, кількісний аналіз та інтерпретацію отриманих результатів, а також їх застосування при вирішенні конкретних науково-практичних завдань з дотриманням правил академічної доброчесності.

Кваліфікаційна робота має бути написана державною мовою з дотриманням вимог наукового стилю викладу матеріалу.

Основними вимогами та етапами до виконання кваліфікаційної роботи є такі:

- дотримання принципу академічної доброчесності на всіх етапах виконання наукового дослідження;
- дотримання етичних та правових вимог до проведення психологічних досліджень у психології;
- формулювання та узгодження з науковим керівником теми роботи, яка відповідає науковим інтересам здобувача та є актуальною у відповідності з сучасними тенденціями розвитку психології;
- знайомство з нормативно-правовими документами, які регламентують написання кваліфікаційної роботи;
- знайомство з календарним планом виконання наукового дослідження, узгодження з науковим керівником індивідуального графіку проведення дослідження;
- підбір та аналіз першоджерел із теми дослідження (наукові статті з періодичних видань, одноосібні та колективні монографії, дисертації та автореферати, закони та інші нормативні документи);
- розробка структури (плану) роботи;
- написання вступу та основних розділів кваліфікаційної роботи;
- апробація результатів дослідження через публікацію статей або тез у збірнику студентських наукових праць, виступи на конференціях;
- оформлення висновків, списку використаних джерел та літератури,

додатків кваліфікаційної роботи;

- перевірка роботи на відсоток унікальності наукового тексту. Отримання відгуку на роботу від наукового керівника;
- попередній захист роботи;
- рецензування зовнішнім рецензентом;
- захист кваліфікаційної роботи.

Кваліфікаційна робота є випускною роботою, на підставі захисту якої екзаменаційна комісія (ЕК) приймає рішення про присвоєння її автору ступеня бакалавра із присвоєнням кваліфікації: бакалавр з психології. Психолог.

2. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до ОП Психологія у процесі написання кваліфікаційної роботи з психології здобувачі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти розвивають загальні та спеціальні компетентності та мають продемонструвати програмні результати навчання.

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.

Спеціальні компетентності:

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

Програмні результати навчання:

ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

- ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.
- ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.
- ПР6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.
- ПР7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.
- ПР8. Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців.
- ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.
- ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.
- ПР15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.
- ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.
- ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.
- ПР18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.
- ПР19. Здійснювати підсумкову рефлексію виконання професійних завдань.
- ПР20. Демонструвати готовність до прийняття рішень у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

3. СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота з психології є самостійним, завершеним, логічно структурованим дослідженням та включає в себе такі складники:

- титульний аркуш;
- зміст;
- перелік умовних позначень, символів і скорочень (за потреби);
- вступ;
- основну частину (три розділи та параграфи до них);
- висновки до розділів та висновки до роботи в цілому;
- список використаних джерел та літератури;
- додатки;
- акт перевірки на унікальність тексту;

- відгук наукового керівника;
- рецензію зовнішнього рецензента;
- анотацію українською та англійською мовами.

4. ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

4.1. Титульний аркуш кваліфікаційної роботи (додаток 1)

Титульний аркуш (інформація до якого розташовується на двох сторінках) містить такі відомості:

- назва ЗВО, повна назва кафедри, за якою закріплений здобувач/здобувачка вищої освіти;
 - реєстраційний номер і дата реєстрації роботи;
 - тема кваліфікаційної роботи;
 - інформація про рівень вищої освіти, спеціальність, назву освітньої програми, номер групи, прізвище, повне ім'я та по батькові здобувача/здобувачки вищої освіти;
 - посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище, повне ім'я та по батькові наукового керівника;
 - рекомендація до захисту кафедрою, за якою закріплений здобувач/здобувачка вищої освіти та на якій відбувся попередній захист роботи із зазначенням дати та номеру протоколу кафедри, підпису, імені та прізвища завідувача кафедри;
 - місто та рік захисту кваліфікаційної роботи;
- на звороті титульного аркушу:*
- оцінка за 100-бальною, університетською шкалою та шкалою ЄКТС;
 - підпис секретаря екзаменаційної комісії;

4.2. Календарний план роботи (додаток 2).

4.3. Зміст

Зміст розташовується після сторінок титульного аркуша роботи. У змісті вказується вступ, назви розділів та параграфів, висновки до розділів, висновки до роботи в цілому, список використаних джерел та літератури, додатки. Навпроти всіх складових змісту вказуються номери початкових сторінок. Назви структурних елементів у змісті та тексті роботи мають бути ідентичними.

4.4. Перелік умовних позначень, символів, скорочень і термінів (за необхідності)

Перелік умовних позначень, скорочень і термінів подається у вигляді окремого списку, який розміщують перед вступом. Умовні позначення друкують за абеткою та вказують їх розшифрування.

Обсяг кваліфікаційної роботи. Рекомендований обсяг кваліфікаційної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти складає **50 сторінок**. До цього обсягу не входить список використаних джерел та додатки.

Загальний обсяг роботи (разом зі списком використаних джерел та додатками) не регламентується, оскільки залежить від специфіки роботи та необхідної кількості додатків.

4.5. Вступ

Вступ – це важлива складова кваліфікаційної роботи, яка розкриває актуальність наукової проблеми, її практичну значущість, обґрунтування необхідності дослідження. Обсяг вступу складає до 3 сторінок тексту.

Структурні складові вступу розкриваються у представленій нижче послідовності.

Актуальність дослідження.

Обґрунтування актуальності дослідження починається з опису та аналізу проблеми. Вибір аналізованої проблеми дослідження має відповідати сучасним тенденціям розвитку психології та сприяти пошуку шляхів вирішення певного кола психологічних труднощів. Опис аналізованої проблеми представляється коротко, стисло та зрозуміло з дотриманням вимог наукового стилю викладу матеріалу.

У процесі обґрунтування актуальності аналізованої проблеми дослідження вказуються вже наявні шляхи її вирішення. Варто назвати прізвища дослідників, які присвятили свої роботи досліджуваній проблемі, а також поряд із кожним прізвищем в круглих дужках вказати напрям дослідження. Недоречно перераховувати прізвища авторів без вказання їх конкретного внеску в дослідження проблеми.

Зверніть увагу, прізвища учених, на яких Ви посилаєтесь при висвітленні актуальності, мають бути перераховані в алфавітному порядку. Ініціали автора прописуються перед його прізвищем, яке не переноситься на наступну стрічку. Бібліографія праць всіх дослідників, чий прізвища згадуються у вступі, мають бути у списку використаних джерел та літератури, а у теоретичних розділах кваліфікаційної роботи – проаналізовано їх вклад в аналізовану проблему з правильно оформленими посиланнями на відповідні першоджерела.

Об'єкт дослідження.

Об'єкт дослідження – це частина психологічної реальності, в межах якої знаходиться предмет дослідження і яка містить передумови для пізнання предмета. Саме на об'єкт дослідження спрямований процес пізнання. Об'єктом у психології можуть бути різні психологічні та соціально-психологічні процеси, явища тощо. Об'єктом дослідження не є діти чи дорослі.

Предмет дослідження.

Предмет дослідження – це ті властивості, сторони, особливості об'єкта, які підлягають вивченню в процесі дослідження. Одному і тому ж об'єкту можуть відповідати декілька різних предметів дослідження. Формулюючи об'єкт, треба означити ту реальність, яка розглядається. А предмет визначає аспект розгляду, дає уявлення про те, які нові відношення, властивості, аспекти і функції об'єкта розкриваються. Іншими словами, об'єктом виступає

те, що досліджується, а предметом – те, що в цьому об'єкті дістає наукове пояснення.

Правильне визначення об'єкта та предмета дослідження є важливою передумовою надійних та валідних результатів дослідження. На етапі формулювання теми дослідження варто чітко розуміти, який процес чи явище буде об'єктом дослідження, а що буде предметом дослідження. Об'єкт і предмет дослідження складають нерозривну єдність та співвідносяться між собою як загальне і часткове. Іншими словами, об'єкт дослідження – це поняття ширше, а предмет дослідження – поняття вужче, яке окреслює частину об'єкта.

Мета дослідження.

Мета дослідження має узгоджуватись із темою, об'єктом та предметом дослідження. Власне мета дослідження дозволяє чітко зрозуміти, який кінцевий результат має бути отриманий по завершенню роботи. Мета дослідження формулюється одним реченням чітко та лаконічно. Варто при формулюванні мети використовувати дієслова недоконаного виду, наприклад, «визначити», «проаналізувати» тощо .

Гіпотеза дослідження.

Гіпотеза дослідження – це важлива, обов'язкова складова кваліфікаційної роботи. Гіпотеза дослідження – це припущення, яке робиться на основі вивчення першоджерел з проблеми дослідження про майбутні результати власного наукового дослідження у межах кваліфікаційної роботи. Саме сформульована гіпотеза і буде перевірятися у процесі емпіричного дослідження. Сформульована гіпотеза має узгоджуватись з темою, об'єктом, предметом, метою та методами дослідження.

Гіпотеза має бути логічно обґрунтованою, максимально конкретизованою та доступною для перевірки у процесі дослідження. При формулюванні гіпотези можна використовувати лише наукові терміни та поняття, які можна операціоналізувати (дати наукове визначення).

Якщо в процесі дослідження з'ясовується, що висунута гіпотеза підтвердилась частково, то у висновках до роботи потрібно пояснити ймовірні причини такого часткового підтвердження гіпотези та окреслити перспективи подальших наукових розвідок, які допоможуть знайти відповіді на запитання, які виникли.

Завдання дослідження.

Для досягнення мети дослідження та перевірки гіпотези формулюються завдання дослідження.

Завдання дослідження – це конкретизація мети дослідження, яка формулюється у 3-4 пунктах та відображає зміст кожного розділу роботи.

Формулювання кожного завдання варто починати з дієслова недоконаного виду наприклад, «здійснити», «проаналізувати», «розробити», «визначити» тощо. Поставлені завдання мають допомогти перевірити висунуту гіпотезу дослідження. Поставлені завдання дослідження мають бути чітко розкритими у висновках до роботи.

Методологічні та теоретичні основи дослідження.

У цьому пункті потрібно чітко описати, на яких методологічних та теоретичних основах ґрунтується проведене наукове дослідження. Вказується загальна характеристика того чи іншого положення та в круглих дужках прописуються ініціали та прізвища дослідників, які стосуються цього положення. Прізвища дослідників потрібно прописувати у називному відмінку однини за абеткою. Бібліографія праць всіх дослідників, чий прізвища згадуються у цьому пункті, мають бути у списку використаних джерел та літератури, а у теоретичних розділах кваліфікаційної роботи – проаналізовано їх вклад в аналізовану проблему з правильно оформленими посиланнями на відповідні першоджерела.

Методи та організація дослідження.

У цій складовій вступу потрібно чітко та лаконічно вказати, які методи теоретичного та емпіричного дослідження будуть використовуватися для перевірки гіпотези та розв'язання поставлених завдань дослідження. Методи емпіричного дослідження мають відповідати критеріям надійності та валідності, обов'язково потрібно вказувати автора методик чи технік, а у списку використаних джерел та літератури – бібліографію праць цих авторів.

Не допускається використання методів емпіричного дослідження, авторами яких є представники країн-агресора.

Також у цьому пункті прописуються часові межі проведеного дослідження та дається характеристика вибірки.

Надійність і вірогідність результатів дослідження.

Надійність та вірогідність результатів дослідження, як правило, визначається репрезентативністю вибірки, узгодженістю теоретичної моделі досліджуваного явища з методами його дослідження, застосуванням методів, які адаптовані саме для подібних досліджень і соціокультурної ситуації та є взаємодоповнюючими.

Надійність та вірогідність результатів дослідження забезпечується репрезентативністю вибірки, методами, які валідні темі, меті, гіпотезі та завданням дослідження, поєднанням кількісного та якісного аналізу емпіричних даних, використанням t-критерію Стюдента для незалежних вибірок.

Наукова новизна та теоретичне значення дослідження.

Кожне наукове положення чітко формулюють, виокремлюючи його основну сутність і зосереджуючи особливу увагу на рівні досягнутої при цьому новизни. У жодному разі не можна вдаватись до викладу наукового положення у вигляді анотації, коли просто констатують, що в курсовій роботі зроблено те й те, а сутності і новизни із написаного виявити неможливо.

При формулювання наукової новизни можна, зокрема, вживати такі вирази: «розширено», «уточнено», «розроблено...», «доведено...», «доопрацьовано...», «визначено...», «розроблено нову систему...» тощо.

Практичне значення.

У цьому пункті вступу потрібно вказати, де, як саме та з якою метою можуть бути використані результати дослідження та фахівцям якої сфери це може бути корисно.

Практичне значення дослідження впливу психологічного благополуччя на рівень інтернет-залежності полягає в тому, що отримані результати можуть стати основою подальших досліджень в галузі психології. Крім того, результати дослідження можуть використовувати психологи-консультанти з просвітницькою метою для поліпшення якості життя кожної людини, яка перебуває у сучасному інформаційному середовищі.

Апробація результатів дослідження.

Апробація роботи містить відомості щодо застосування на практиці чи висвітлення на студентських наукових конференціях результатів дослідження (мають бути вказані дані про конференцію: назва, дата, місце проведення).

Публікації.

Зазначається кількість публікацій автора з досліджуваної теми, а також наводиться бібліографія публікацій.

Структура та обсяг роботи.

Вказується структура роботи, кількість додатків, кількість найменувань у списку використаних джерел та літератури. Також зазначається загальний обсяг кваліфікаційної роботи та кількість сторінок основного тексту (без додатків і списку використаних джерел та літератури). Варто вказати кількість рисунків і таблиць.

4.6. Основна частина

Основна частина кваліфікаційної роботи складається з трьох розділів, кожен із яких має 2-3 параграфи. Розділи між собою мають бути логічно взаємопов'язані, а матеріал – викладеним послідовно із критичним аналізом теоретичних положень, статистичних даних, інформації різноманітного характеру. Розділи та параграфи кваліфікаційної роботи мають за своєю назвою, структурою, змістом відповідати завданням дослідження.

Обсяг першого та другого розділу має складати приблизно 40% від основної частини роботи.

Обсяг третього розділу – 60% від основної частини роботи.

У *першому теоретичному розділі* здобувач/здобувачка вищої освіти здійснює теоретичний аналіз проблеми дослідження: у параграфі 1.1 аналізуються підходи до проблеми, яка стосується об'єкта дослідження, у параграфі 1.2 аналізуються підходи до проблеми, яка стосується предмета дослідження.

У межах кваліфікаційної роботи вітається побудова **понятійно-логічної схеми або теоретичної моделі досліджуваного явища**, яка залежно від теми дослідження представляється в параграфі 1.2 або в параграфі 1.3.

При цьому слід враховувати, що теоретична модель дозволяє представити системні характеристики досліджуваного феномену у форматі

взаємопов'язаних структурних елементів. У ній мають бути наявні основні категорії (структурні елементи) та функціональні зв'язки між ними. Це може бути представлено як структурно замкнена система елементів (ланок), яка залишається відкритою для змін. Теоретичне моделювання може бути основою для планування емпіричних досліджень. Зрозуміло, що теоретична модель психологічного феномену не може змістовно вичерпати оригінал, але до цього повсякчас варто прагнути, досліджуючи різні його сторони.

Теоретична модель дозволяє отримати відповідь на питання про перелік основних категорій дослідження; може відображати результати їх інтерпретації та/або операціоналізації; співвідношення між ними; причинно-наслідкові зв'язки між досліджуваними феноменами тощо.

Зауважуємо, що розробка теоретичної моделі не є обов'язковою умовою для кваліфікаційної роботи здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Однак наявність та обґрунтування цієї моделі є одним із аргументів на користь високої позитивної оцінки за кваліфікаційну роботу.

Бібліографія праць всіх дослідників, чиї прізвища згадуються у теоретичному розділі, мають бути у списку використаних джерел та літератури, а їх вклад в аналізовану проблему проаналізовано з правильно оформленими посиланнями на відповідні першоджерела.

Оформлення посилань на використані першоджерела. Під час роботи з різними джерелами науковий етикет вимагає дотримання правил посилань на першоджерела.

Найчастіше в кваліфікаційних роботах з психології залежно від контексту та мети, використовують такі форми наукових посилань як опосередковане і пряме цитування. При цьому в квадратних дужках зазначаються номери відповідних джерел із Списку використаних джерел та літератури, який укладається до кваліфікаційної роботи. Перше число в квадратних дужках означає номер джерела із Списку використаних джерел та літератури, а друге число – номер сторінки, з якої наведено цитату

Наприклад. Р. Бернс, З. Заборовський та К. Роджерс розглядають самооцінку як своєрідний індикатор ставлення до себе та уявлення про себе, відмічаючи при цьому її важливість для формування «Я-концепції» [4; 10; 40].

Зауважимо, що посилатися потрібно саме на праці тих науковців, чие прізвище згадується в тексті роботи.

Другий розділ як правило складається із двох параграфів. У параграфі 2.1 варто описати основні методологічні підходи до дослідження з коректними посиланнями на першоджерела. У параграфі 2.2 обґрунтовуються методологічні процедури власного дослідження, вказуються характеристики вибірки, чітко та однозначно описуються всі етапи дослідження.

Розробляючи процедуру дослідження, інструкції для досліджуваних, пропонуючи виконувати ті чи інші завдання, потрібно дотримуватися всіх етичних засад до проведення дослідження та взаємодії з досліджуваними.

Третій розділ містить опис результатів власного дослідження.

Систематизація отриманих результатів дослідження має корелювати із гіпотезою дослідження, теоретичною моделлю дослідження (якщо вона розроблялась) та процедурою дослідження, описаною у розділі 2.

В описі результатів власного дослідження потрібно використовувати кількісний та якісний аналіз отриманих даних. Емпіричні узагальнення мають доповнюватися графічним представленням отриманих результатів (діаграми, гісторами, графіки, таблиці). Таке візуальне представлення результатів дозволяє краще сприймати текст та прослідкувати основні тенденції, виявлені у процесі дослідження наукової проблеми.

Кількісний аналіз отриманих результатів дослідження передбачає використання методів математичної статистики. Методи математичної статистики є основою для висновку про статистичну достовірність чи недостовірність отриманих результатів. Вибір того чи іншого методу математичної статистики залежить від кількості досліджуваних та стратегії дослідження.

Якщо на основі отриманих результатів дослідження планується розробка рекомендацій, то важливо пам'ятати і розмежовувати, де є авторські рекомендації, а де рекомендації, в основі яких лежать ідеї інших авторів. Якщо використовуються ідеї для рекомендацій інших авторів, то обов'язковим є вказання авторства та посилання на відповідне першоджерело. Описані рекомендації мають супроводжуватися поясненням щодо особливостей їх застосування.

4.7. Висновки

Обсяг загальних висновків складає до 2 сторінок тексту. Загальні висновки виносяться на захист кваліфікаційної роботи.

Основні вимоги до висновків:

- відповідність всім завданням, визначеним у вступі (для зручності висновки можна нумерувати);
- чіткість та лаконічність;
- конкретність (виявлені тенденції мають підкріплюватися кількісними даними);

Якщо гіпотеза була доведена частково, то у загальних висновках потрібно описати можливі причини цього.

Після загальних висновків окремим пунктом варто вказати про перспективи подальших наукових розвідок аналізованої проблеми.

4.8. Список використаних джерел та літератури

До списку використаних джерел та літератури (не менше 30 найменувань, серед яких мінімум 1 джерело – іноземною мовою, яке стосується тематики дослідження) **потрібно включати першоджерела, на які у тексті є посилання.** До списку використаних джерел та літератури включаються вітчизняні та зарубіжні першоджерела (окрім першоджерел, виданих російською мовою та першоджерел, авторами яких є представники країн-агресора). Всі джерела вказуються тією мовою, якою вони видані (наприклад, якщо для написання роботи використовується аналіз певних

положень, які взяті із англійського видання, то бібліографія цього видання дається мовою оригіналу).

Джерела потрібно розміщувати в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків.

До першоджерел відносяться наукові статті з періодичних видань, одноосібні та колективні монографії, дисертації та автореферати, закони та інші нормативні документи, які мають пряме відношення до аналізованої проблеми. Зауважуємо, що підручники, посібники та словники не є першоджерелами, а тому їх використання для написання першого розділу не є доцільним. Не використовуються для теоретичного аналізу також матеріали, які не мають в бібліографічному описі всіх обов'язкових складових.

До списку використаних джерел та літератури варто включати першоджерела за останні 5-10 років. Важливим є включення до списку опрацьованих першоджерел праць наукового керівника, якщо вони стосуються того чи іншого аспекту аналізованої проблеми.

Під час складання списку використаних джерел та літератури необхідно дотримуватися правил оформлення бібліографічного опису джерел (ДСТУ 8302:2015, наказ МОН № 40 від 12.01.2017 р.).

4.9. Додатки

Додатки є обов'язковою складовою кваліфікаційної роботи. У додатках наводяться зведені таблиці з вихідними даними дослідження, статистичні розрахунки тощо.

У додатки не потрібно вставляти опис загальновідомих методик. Опис діагностичного інструменту є доцільним для представлення в додатках за умови його особистого авторства (наприклад, опис авторської анкети в додатках є абсолютно потрібний і доцільний).

Додатки оформляють як продовження роботи на наступних її сторінках (після списку використаних джерел та літератури), розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті. Нумерація додатків є наскрізною та ведеться арабськими цифрами (наприклад, Додаток 1).

Кожний додаток має починатися з нової сторінки, крім номера мати також тематичну назву. Слово «Додаток» друкується у правому верхньому куті малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка під словом «Додаток» малими літерами з першої великої напівжирним шрифтом друкується назва додатка.

Текст кожного додатка за необхідності може бути поділений на розділи й підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка, наприклад, 1.2 – другий розділ додатка 1.

Ілюстрації і таблиці які розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: рис. 3.2. – другий рисунок додатка 3.

4.10. Анотація кваліфікаційної роботи (додаток 3)

В анотації кваліфікаційної роботи дається короткий виклад її основного змісту з представленням основних результатів дослідження.

Складові частини анотації:

- прізвище, ім'я та по батькові здобувача /здобувачки вищої освіти;
- тема кваліфікаційної роботи;
- рівень вищої освіти;
- спеціальність (шифр і назва);
- назва освітньої програми;
- найменування закладу вищої освіти;
- місто та рік;
- загальна кількість сторінок роботи.

У тексті анотації вказують об'єкт, предмет, мету, завдання і методи дослідження. Після цього дається опис результатів дослідження, вказується наукова новизна й практичне значення. Останнім рядком прописуються ключові слова (7-15 основних наукових категорій).

Анотація пишеться державною мовою та дублюється іноземною (англійською/німецькою/польською чи іншою мовою (окрім мови країни-агресора), яку вивчав здобувач/здобувачка). Обсяг анотації складає 1-2 сторінки тексту.

5. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Вимоги до форматування тексту

Технічне оформлення кваліфікаційної роботи виконується у відповідності до таких вимог: шрифт Times New Roman, розмір кегля – 14, колір тексту – авто; міжрядковий інтервал – 1,5, інтервал між абзацами – 0, відступ першого рядка (для основного тексту) – 1,25 см; поля: верхнє і нижнє – 2 см, ліве – 3 см або 2,5 см, праве – відповідно 1 см або 1,5 см, від краю до колонтитулів: зверху й знизу 1,5 см. За такого формату на сторінці має бути не менше 29 рядків, один друкований аркуш орієнтовно відповідає 24 сторінкам суцільного тексту.

Шрифт друку повинен бути чітким, щільність тексту – однаковою.

Текст основної частини кваліфікаційної роботи поділяють на розділи та підрозділи. Кожну структурну частину роботи починають з нової сторінки, за винятком підрозділів, пунктів і підпунктів (тобто частин, які входять до розділів). Назви підрозділів відділяються від попереднього тексту одним пропущеним рядком, а пункти й підпункти такого відмежування не мають.

Заголовки структурних частин роботи **«ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ», «ДОДАТКИ»** друкують напівжирним шрифтом великими літерами з вирівнюванням по центру без абзацного відступу. Заголовки підрозділів друкують напівжирним шрифтом звичайними літерами (як у реченнях – перша велика) з абзацного відступу з вирівнюванням за шириною. Крапки в кінці заголовків не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів і підпунктів (за наявності) друкують звичайними літерами (як у реченнях – перша велика) з абзацного відступу в підбір до тексту та увиразнюють напівжирним шрифтом. В кінці заголовка ставиться крапка. Відстань між заголовком і текстом (за винятком пунктів і підпунктів) повинна становити 3-4 інтервали

(тобто один рядок пропущений). В основному тексті дозволяється графічне увиразнення окремих слів курсивом, розрядкою і підкресленням.

Нумерація. Нумерація сторінок кваліфікаційної роботи має бути наскрізною. Сторінки роботи нумеруються арабськими цифрами у правому верхньому кутку. Формат номера – Times New Roman, 11 кегль.

Першою сторінкою є титульний аркуш, який входить до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші та аркуші змісту номер сторінки не ставиться. Нумерація сторінок проставляється, починаючи зі «Вступу».

Нумерацію розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, рисунків (малюнків), таблиць, формул тощо подають *арабськими цифрами* без знаку №.

Текст *основної частини* кваліфікаційної роботи поділяють на розділи та підрозділи. Кожний розділ починають з нової сторінки.

Складові кваліфікаційної роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ» не нумерують.

Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», без крапки, а потім друкують заголовок розділу великими літерами.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номеру підрозділу, між якими ставлять крапку. Наприкінці номера підрозділу ставиться крапка. Наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу), за якою у тому ж рядку зазначають заголовок підрозділу. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Наприкінці заголовка крапки не ставлять. Відстань між заголовком (за виключенням заголовка пункту) та текстом має дорівнювати 2 інтервали. Пункти й підпункти нумерують за тим же принципом ієрархії багаторівневого списку. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу й пункту, між якими та перед назвою якого також ставлять крапку. Пункт і підпункт можуть і не мати заголовка, крапка однак ставиться.

Оформлення допоміжних матеріалів

Допоміжними матеріалами є: *ілюстрації* (схеми, діаграми, графіки, креслення тощо), *формули, таблиці, додатки*.

Ілюстрації (схеми, графіки, карти, рисунки) і **таблиці** необхідно подавати в роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, які розмішені на окремих сторінках роботи, включають до загальної нумерації сторінок.

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка.

Наприклад:

Рис. 3.1. (перший рисунок третього розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. Якщо в

роботі подано одну ілюстрацію, то її нумерують за загальними правилами.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розмішують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2.» (друга таблиця першого розділу). Якщо в роботі одна таблиця, її нумерують за загальними правилами.

При переносі частини таблиці на інший аркуш (сторінку) слово «Таблиця» і її номер вказують один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова «Продовження табл.» і вказують номер таблиці, наприклад: «Продовження табл. 1.2.».

На всі рисунки і таблиці роботи мають бути посилання в тексті, при цьому слова «рисунок» та «таблиця» в тексті пишуть скорочено, наприклад: «... на рис.1.2.», «... в табл. 1.2.». У повторних посиланнях на рисунки та таблиці потрібно вказувати скорочено слово «дивись», наприклад: «див. табл.1.3.»..

Примітки до тексту і таблиць, в яких вказують довідкові і пояснювальні дані, нумерують послідовно в межах однієї сторінки. Якщо приміток на одному аркуші декілька, то після слова «Примітки» ставлять двокрапку, наприклад:

Примітки:

- 1...
- 2...

Якщо є одна примітка, то її не нумерують і після слова «Примітка» ставлять крапку.

6. ПРОЦЕС ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Безпосереднє керівництво за виконанням робіт здійснюється науковим керівником із числа професорсько-викладацького складу кафедри.

Процес проведення кваліфікаційного дослідження починається з вибору наукового керівника та узгодження з ним теми роботи. Орієнтована тематика подана у **додатку 2**. Здобувачі вищої освіти можуть запропонувати тему роботи, виходячи з її актуальності, відповідності своїм науковим інтересам та сучасному стану розвитку наукових досліджень. Назва теми повинна бути чіткою, лаконічною та містити однозначне тлумачення досліджуваної проблеми.

Обговорення теми кваліфікаційної роботи, призначення наукового керівника відбувається на засіданні кафедри із подальшим затвердженням Вченою радою факультету та наказом ректора Університету.

Починаючи роботу, здобувачі вищої освіти мають розподілити свій час, спланувати його. З цією метою формуються завдання та календарний план виконання роботи (**додаток 3**). Завідувач кафедри встановлює строки періодичного звіту про виконання завдань кваліфікаційної роботи.

У процесі написання кваліфікаційної роботи велике значення мають систематичні консультації з науковим керівником. До консультації з науковим керівником слід готуватись. Заздалегідь дати керівнику текст роботи для ознайомлення, сформулювати конкретні запитання, відповіді на які потрібно отримати. Науковий керівник може надавати рекомендації щодо добору літератури, методів і методик емпіричного дослідження, довідкових, статистичних матеріалів тощо; оцінює зміст виконаної роботи як частинами, так і в цілому; готує відгук про рівень виконання кваліфікаційного дослідження.

7. ЗАХИСТ ТА ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Важливим етапом у процесі написання кваліфікаційної роботи є попередній захист на засіданні кафедри. На попередній захист має бути повністю готова робота з відгуком наукового керівника.

Оформлена відповідно до вимог кваліфікаційна робота подається науковому керівникові для перевірки у строки, визначені у завданнях до виконання кваліфікаційної роботи **(не пізніше ніж за тиждень до попереднього захисту)**.

За результатами перевірки науковий керівник готує відгук (додаток 5), який має містити висновок щодо дотримання академічної доброчесності.

Після прийняття кафедрою рішення про допуск здобувача/здобувачки вищої освіти до захисту кваліфікаційна робота подається на зовнішнє рецензування. На кваліфікаційну роботу надається одна рецензія (додаток 6), завірена підписом та печаткою організації, в якій працює рецензент.

Публічний захист кваліфікаційної роботи проводиться на відкритому засіданні екзаменаційної комісії. При оцінюванні кваліфікаційної роботи враховується рецензія та відгук наукового керівника. Рішення екзаменаційної комісії про оцінку результатів публічного захисту кваліфікаційної роботи голова Екзаменаційної комісії оголошує здобувачам вищої освіти у день захисту.

Кваліфікаційна робота оцінюється за 100-бальною шкалою:

Таблиця 1

Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи			
Оцінка за шкалою ЗВО	Оцінка в балах	Оцінка за шкалою ЄКТС	Критерії оцінювання
Відмінно	90-100	A	– робота є оригінальною, не містить ознак плагіату; робота виконана самостійно, на високому науково-теоретичному рівні; – продемонстровано належне оволодіння методами науково-дослідної роботи у зборі, обробці та систематизації даних, творчого осмислення, систематично викладу, формулювання висновків; – оформлення кваліфікаційної роботи відповідає чинним вимогам;

			– кваліфікаційна робота написана без орфографічних, пунктуаційних та стилістичних помилок; – результати наукового дослідження представлено в публікації; – на захисті продемонстровано глибокі знання теми дослідження; – вільне орієнтування у запитаннях членів комісії.
Добре	82-89	B	– робота є оригінальною, не містить ознак плагіату; виконана самостійно, на належному науково-теоретичному рівні; – продемонстровано належне оволодіння методами науково-дослідної роботи у зборі, обробці та систематизації даних, творчого осмислення; допускає незначні порушення логічності й систематичності викладу; – оформлення кваліфікаційної роботи загалом відповідає чинним вимогам; – кваліфікаційна робота загалом написана без орфографічних, пунктуаційних та стилістичних помилок; – результати наукового дослідження представлено в публікації; – на захисті продемонстровано належні знання
Добре	74-81	C	– робота є оригінальною, не містить ознак плагіату; виконана самостійно, на достатньому науково-теоретичному рівні; – продемонстровано достатнє оволодіння методами науково-дослідної роботи у зборі, обробці та систематизації даних, творчого осмислення; допускає незначні порушення логічності й систематичності викладу; – оформлення кваліфікаційної роботи загалом відповідає чинним вимогам; – кваліфікаційна робота написана з допущенням поодиноких орфографічних, пунктуаційних та стилістичних помилок; – результати наукового дослідження представлено в публікації; – на захисті продемонстровано достатні знання теми дослідження; – орієнтування у запитаннях членів комісії.
Задовільно	64-73	D	– робота є оригінальною, не містить ознак плагіату, що забезпечено після доопрацювання роботи за результатами перевірки на тестові запозичення; виконана самостійно, на достатньому науково-теоретичному рівні; – продемонстровано достатнє оволодіння методами науково-дослідної роботи у зборі, обробці та систематизації даних, творчого осмислення; допускає ряд порушень логічності й систематичності викладу; – робота носить головним чином компілятивний характер, відсутні елементи наукової новизни,

			нечітко сформульовано або відсутнє теоретичне і практичне значення; – в оформленні кваліфікаційної роботи є невідповідність чинним вимогам; – кваліфікаційна робота написана з допущенням великої кількості орфографічних, пунктуаційних та стилістичних помилок; – результати наукового дослідження представлено в публікації; – на захисті продемонстровано низький рівень знань теми дослідження; – труднощі при відповідях на запитання членів комісії.
Задовільно	60-63	E	– робота є оригінальною, не містить ознак плагіату, що забезпечено після доопрацювання роботи за результатами перевірки на тестові запозичення; виконана самостійно, однак на низькому науково-теоретичному рівні; – продемонстровано низьке оволодіння методами науково-дослідної роботи у зборі, обробці та систематизації даних, творчого осмислення; допускає ряд порушень логічності й систематичності викладу; – робота носить головним чином компілятивний характер, відсутні елементи наукової новизни, нечітко сформульовано або відсутнє теоретичне і практичне значення; – в оформленні кваліфікаційної роботи є невідповідність чинним вимогам; – кваліфікаційна робота написана з допущенням великої кількості орфографічних, пунктуаційних та стилістичних помилок; – результати наукового дослідження представлено в публікації; – на захисті продемонстровано низький рівень знань теми дослідження; – серйозні труднощі при відповідях на запитання членів комісії.
Незадовільно	35-59	FX	– робота не містить ознак плагіату, але не є оригінальною; виконана на низькому науково-теоретичному рівні; – мета дослідження не пов'язана з проблемою, сформульована абстрактно і не відбиває специфіки об'єкта і предмета дослідження; – продемонстровано вкрай низьке оволодіння методами науково-дослідної роботи у зборі, обробці та систематизації даних, творчого осмислення; – робота носить компілятивний характер, відсутні елементи наукової новизни, не описано теоретичне і практичне значення; – не зроблено глибокого і всебічного аналізу сучасних джерел з теми дослідження; – висновки за результатами дослідження не відповідають поставлених завданням;

			– оформлення кваліфікаційної роботи не відповідає чинним вимогам; – кваліфікаційна робота написана з допущенням великої кількості орфографічних, пунктуаційних та стилістичних помилок; – відсутня публікація за результатами наукового дослідження; – на захисті не продемонстровано розуміння теми дослідження; – відсутні відповіді на запитання членів комісії.
--	--	--	---

Рекомендації до захисту кваліфікаційної роботи

Під час захисту здобувачі доповідають і демонструють у вигляді презентації основні положення результатів дослідження, відповідають на запитання членів комісії.

Виступ автора (до 10 хвилин) має включати такі складові:

- тема дослідження;
- об'єкт, предмет, мета та гіпотеза дослідження;
- методи, процедура організації та етапи дослідження;
- висновки та результати дослідження.

У процесі підготовки до виступу слід звернути увагу на такі моменти:

- попередньо прочитати текст доповіді кілька разів уголос;
- дотримуватись норм часу;
- логічно переходити від однієї частини виступу до іншої;
- чітко вимовляти текст.

Структура презентації:

Презентація складається з окремих слайдів. Кожен слайд містить інформацію, яка має узгоджуватися із текстом доповіді. Кількість слайдів залежить від специфіки роботи, але не варто використовувати більше ніж 10 слайдів.

На першому слайді прописується тема роботи, прізвище та ім'я доповідача та наукового керівника, рік захисту.

На другому слайді прописуються об'єкт, предмет, мета та гіпотеза дослідження.

На третьому слайді – представляється графічне зображення теоретичної моделі дослідження (у випадку її розробки).

На четвертому-п'ятому слайдах описуються методи, процедура організації та етапи дослідження.

На наступних слайдах представляються загальні висновки та основні результати дослідження, які ілюструються діаграмами, графіками тощо.

На кінцевому слайді можна прописати перспективи подальших досліджень.

8. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Артемчук Г.І. Курило В.М., Кочерган М.П. Методика організації науково-дослідної роботи. Київ : Форум, 2000. 271 с.
2. Бойко В. В. Математичні та статистичні методи в психології: обробка даних кваліфікаційної роботи : підручник. Полтава : ПНПУ, 2023. 315 с.
3. Васьківська С. В. Курсові та кваліфікаційні роботи з психології: методичні рекомендації. Київ : Рута, 2018. 135 с.
4. Власова О. І. Основи психологічних досліджень : навчальний посібник. Київ : Знання, 2017. 398 с.
5. Горбунова В. В. Планування та реалізація психологічного експерименту : монографія. Житомир : Вид-во ЖДУ, 2019. 215 с.
6. Данилюк І. В. Написання та захист курсових і кваліфікаційних робіт з психології : методичні рекомендації. Київ : Академвидав, 2023. 145 с.
7. Завадська Т. В. Академічне письмо та доброчесність для студентів-психологів : навчально-методичний посібник. Київ : Інтерсервіс, 2024. 195 с.
8. Іванова О. М., Комар Т. В. Основи наукових досліджень у психології: підготовка кваліфікаційної роботи : підручник. Вінниця : ВДПУ, 2023. 340 с.
9. Ілленко О. В. Основи академічного письма для гуманітаріїв. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. 190 с.
10. Климчук В. О. Математичні методи у психології : навчальний посібник. Київ : Освіта України, 2017. 288 с.
11. Коваленко О. Б. Якісні та кількісні методи в сучасних психологічних дослідженнях : підручник. Київ : Знання, 2025. 380 с.
12. Кочарян О. С. Якісні методи психологічних досліджень (інтерв'ю, контент-аналіз) : навчально-методичний посібник. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. 175 с.
13. Крушельницька Я. В. Методологія та організація наукових досліджень : навчальний посібник. 3-тє вид., переробл. Київ : Кондор, 2021. 240 с.
14. Кузікова С. Б. Організація емпіричного дослідження у кваліфікаційній роботі психолога : практикум. Суми : СумДПУ, 2021. 185 с.
15. Литвинчук Л. М. Кваліфікаційна робота бакалавра та магістра психології: від ідеї до захисту : посібник. Рівне : РДГУ, 2022. 210 с.
16. Мазяр О.В., Фещук В.В. Основи психометрики : методичні рекомендації до навчальних занять здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 053 Психологія. Житомир : Вид-во ЖДУ, 2022. 108 с.
17. Максименко С. Д. Методологія психологічного дослідження : підручник. Київ : КНТЕУ, 2018. 460 с.
18. Музика О.Л. Курсові роботи з психології : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. 3-ге вид., перероб. і доп. Київ : Вид-во Освіта України, 2009. 104 с.
19. Мухіна А. В. Статистичний аналіз психологічних даних за допомогою SPSS

- та Jamovi : посібник. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2024. 230 с.
20. Національний репозитарій академічних текстів (НРАТ) [Електронний ресурс]. URL: <https://nrat.ukrainianinstitute.org.ua/>.
 21. Правила оформлення бібліографічного опису джерел (ДСТУ 8302:2015, наказ МОН № 40 від 12.01.2017 р.).
 22. Руденко В. М. Математика та прикладна статистика у соціальних науках : підручник. Київ : Академвидав, 2016. 384 с.
 23. Сердюк Л. З. Методологія та методи психологічного дослідження : навчальний посібник. 2-ге вид., оновл. Київ : Знання, 2022. 285 с.
 24. Цимбалюк І. М. Науково-дослідна робота студентів-психологів : посібник. Київ : Професіонал, 2017. 210 с.
 25. Чуйко О. В. Етичні принципи проведення емпіричного психологічного дослідження. *Психологічний часопис*. 2020. Т. 6, № 2. С. 45–54.
 26. American Psychological Association. Publication Manual of the American Psychological Association. 7th ed. Washington : APA, 2021. 428 p. (*Головний стандарт оформлення психологічних робіт у світі*).
 27. APA Style Guidelines : офіційний онлайн-ресурс Американської психологічної асоціації [Електронний ресурс]. URL: <https://apastyle.apa.org/>.
 28. Breakwell G. M., Wright D. B., Barnett J. Research Methods in Psychology. 5th ed. London : SAGE Publications, 2023. 608 p.
 29. Creswell J. W., Creswell J. D. Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches. 6th ed. Thousand Oaks : SAGE Publications, 2022. 328 p.
 30. Field A. Discovering Statistics Using IBM SPSS Statistics. 6th ed. London : SAGE Publications, 2024. 1152 p.
 31. Goodwin C. J., Goodwin K. A. Research in Psychology: Methods and Design. 9th ed. Hoboken : John Wiley & Sons, 2021. 560 p.
 32. Howitt D. Introduction to Qualitative Research Methods in Psychology. 3rd ed. Harlow : Pearson, 2016. 448 p.
 33. Howitt D., Cramer D. Introduction to Research Methods in Psychology. 5th ed. London : Pearson, 2017. 544 p.
 34. Jamovi : безкоштовне статистичне програмне забезпечення з відкритим кодом [Електронний ресурс]. URL: <https://www.jamovi.org/>.
 35. Open Science Framework (OSF) : міжнародна платформа для науковців, де можна планувати дизайн дослідження, завантажувати сирі дані емпіричної частини та знаходити відкриті датасети для вторинного аналізу [Електронний ресурс]. URL: <https://osf.io/>.
 36. Pallant J. SPSS Survival Manual: A Step by Step Guide to Data Analysis using IBM SPSS. 6th ed. London : McGraw-Hill Education, 2016. 378 p.
 37. Ray W. J. Methods Toward a Science of Behavior and Experience. 10th ed. Boston : Cengage Learning, 2018. 464 p.
 38. Shaughnessy J. J., Zechmeister E. B., Zechmeister J. S. Research Methods in Psychology. 10th ed. New York : McGraw-Hill, 2018. 544 p.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Зразок титульного аркуша
Європейська медична школа
Навчально-науковий інститут «Європейська школа бізнесу»
Кафедра психології та суспільно-гуманітарних наук

Реєстраційний № _____
Дата реєстрації _____

ТЕМА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота
Здобувача/чки вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня вищої
освіти
спеціальності 053 Психологія
освітньої програми Психологія
групи _____

ПІБ

Науковий керівник:
посада, науковий ступінь, вчене звання

ПІБ

Рекомендована до захисту

Протокол № _____ від «_____» _____ 202_ р.

Зав. кафедри _____ ПІБ
підпис

Київ – 202_

Зворот титульного аркушу

Дата захисту « ____ » _____ 202__ року

**Результат
захисту**

Оцінка		
за університетською шкалою	за 100 бальною шкалою	ЄКТС

Секретар ЕК

(підпис)

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

ТЕМАТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 053 «ПСИХОЛОГІЯ»

1. Роль емоційного інтелекту в міжособистісній взаємодії
2. Психологічні фактори, що впливають на розвиток творчого мислення
3. Вплив короткочасного стресу на когнітивні функції
4. Дослідження емоційної стійкості за допомогою психодіагностичних методик
5. Залежність швидкості прийняття рішень від рівня мотивації
6. Вплив тренування уваги на успішність виконання когнітивних завдань
7. Роль індивідуально-психологічних особливостей у сприйнятті стресових ситуацій
8. Психодіагностика особистісних якостей як предикторів академічної успішності
9. Психологічні механізми пам'яті та їхній вплив на навчання
10. Психологічні чинники формування професійної мотивації у студентів-психологів
11. Розвиток емпатії у майбутніх психологів
12. Роль навчальних дисциплін у формуванні професійної ідентичності студентів-психологів
13. Психологічні чинники, що впливають на професійне самовизначення студентів-першокурсників
14. Вплив стилю виховання на емоційний розвиток дітей дошкільного віку
15. Розвиток творчого мислення у дітей дошкільного віку
16. Психологічні аспекти адаптації першокласників до шкільного навчання
17. Вплив сімейного виховання на формування особистісних рис у дітей молодшого шкільного віку
18. Вікові особливості розвитку пам'яті та уваги у молодшому шкільному віці
19. Особливості емоційного розвитку у молодшому шкільному віці
20. Психологічні фактори шкільної тривожності у дітей молодшого шкільного віку
21. Особливості розвитку самооцінки у підлітковому віці
22. Особливості формування самосвідомості у підлітковому віці
23. Роль педагогічного впливу у формуванні мотивації до навчання в підлітковому віці
24. Розвиток соціальної компетентності у дітей підліткового віку
25. Соціально-психологічні чинники формування самооцінки у підлітковому віці
26. Психологічні особливості адаптації першокурсників до навчання у закладі вищої освіти
27. Вплив самооцінки на адаптацію першокурсників до навчання у закладі вищої освіти
28. Особливості формування самосвідомості у студентів на початкових етапах навчання у закладі вищої освіти
29. Когнітивні стилі як чинник успішності навчальної діяльності студентів
30. Вплив мотивації на когнітивну діяльність студентів

31. Вплив самооцінки на рівень тривожності у студентів
32. Психологічні особливості розвитку пам'яті у студентів
33. Психологічні механізми стресу у студентів та стратегії його подолання
34. Психологічні особливості міжгрупових стосунків у студентському колективі
35. Соціально-психологічні аспекти адаптації першокурсників до навчання у закладі вищої освіти
36. Соціально-психологічні механізми та індивідуальні чинники конформізму у поведінці молоді
37. Вплив соціальних стереотипів на сприйняття інших людей
38. Психологічні механізми лідерства у молодіжних групах
39. Соціальна підтримка як чинник психологічного благополуччя у студентів
40. Ефект соціального порівняння у соціальних мережах
41. Роль соціальної ідентичності у формуванні міжгрупових конфліктів
42. Психологічні фактори, що впливають на прояви агресивної поведінки у підлітків
43. Психологічні чинники професійного вибору
44. Особливості подолання стресу у представників різних професійних груп
45. Взаємозв'язок між стилем виховання в сім'ї та індивідуально-психологічними особливостями дітей
46. Психологічні аспекти професійного вигорання
47. Роль індивідуально-психологічних особливостей у розв'язанні сімейних конфліктів
48. Психологічні характеристики сімейних відносин у різних життєвих циклах сім'ї
49. Вплив індивідуальних відмінностей на задоволеність професійною діяльністю
50. Особливості сприйняття сімейних ролей у представників різних культурних груп
51. Диференціально-психологічні аспекти адаптації до професійної діяльності
52. Психологічні особливості підтримання балансу між професійною діяльністю та сімейним життям
53. Особливості самооцінки у підлітків з різними типами гендерної ідентичності
54. Психологічні аспекти адаптації дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітньому середовищі
55. Вплив стилю батьківського виховання на розвиток гендерної ідентичності у дітей
56. Психологічні особливості розвитку емоційної сфери у дітей з порушеннями мовлення
57. Гендерні відмінності у формуванні лідерських якостей у підлітковому віці
58. Психологічний супровід дітей з аутизмом
59. Вплив гендерних стереотипів на професійне самовизначення підлітків
60. Роль психологічного супроводу у подоланні труднощів у навчанні дітей з синдромом дефіциту уваги та гіперактивністю

61. Гендерні особливості прояву тривожності у підлітків
62. Психологічна підтримка сімей, які виховують дітей з особливими освітніми потребами
63. Методика проведення психологічної експертизи у справах про визначення дієздатності
64. Організація психологічної допомоги постраждалим від насильства
65. Психологічна експертиза у випадках професійної непридатності
66. Роль психологічної служби в закладах системи освіти
67. Особливості проведення психологічної експертизи у справах про сімейні конфлікти та опікунство
68. Організація кризового центру психологічної допомоги
69. Психологічні аспекти надання допомоги при втраті
70. Проведення психологічної експертизи у кримінальних справах
71. Організація психологічної служби в корпоративному середовищі
72. Психологічні особливості депресивних станів у підлітковому віці
73. Особливості психологічного консультування осіб з посттравматичним стресовим розладом
74. Патопсихологічні характеристики та методи психологічної корекції когнітивних порушень
75. Психологічна підтримка пацієнтів з онкологічними захворюваннями
76. Патопсихологічні особливості розвитку тривожних розладів у дітей
77. Психологічні аспекти роботи з пацієнтами, які мають хронічні больові синдроми
78. Патопсихологічні особливості та методи психологічного консультування при розладах харчової поведінки
79. Клінічні та психологічні аспекти суїцидальної поведінки у підлітків
80. Патопсихологічні особливості афективних розладів у дорослих
81. Ефективність використання психологічного тренінгу для розвитку емоційного інтелекту у студентів
82. Групова психокорекція як метод подолання тривожності у підлітків
83. Психологічний тренінг для підвищення самооцінки у підлітків
84. Психологічний тренінг для розвитку комунікативних навичок у людей із соціофобією
85. Використання групової психокорекції у роботі з дітьми з агресивною поведінкою
86. Розвиток стресостійкості за допомогою психологічного тренінгу
87. Групова психокорекція в роботі з учасниками бойових дій
88. Розвиток лідерських якостей за допомогою психологічного тренінгу
89. Використання групових тренінгів для підвищення мотивації до навчання у студентів
90. Групова психокорекція як метод подолання емоційного вигорання серед педагогів

Зразок оформлення календарного плану роботи

**Європейська медична школа
Навчально-науковий інститут «Європейська школа бізнесу»
Кафедра психології та суспільно-гуманітарних наук**

Рівень вищої освіти

Перший (бакалаврський)

Спеціальність

053 Психологія

Освітня програма

Психологія

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри
психології та суспільно-гуманітарних
наук

_____ ПІБ

«___» _____ 202__ року

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
ЗДОБУВАЧА/ЗДОДУВАЧКИ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ПРИЗВИЩЕ, ім'я та по батькові**

1. Тема дипломної роботи _____

Науковий керівник роботи

Науковий ступінь, вчене звання, ПРИЗВИЩЕ та ім'я

2. Термін подання здобувачем/здобувачкою вищої освіти роботи: до 202__р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№	Етапи виконання кваліфікаційної роботи	Термін виконання	Відмітка наукового керівника про виконання
1	Вибір та узгодження з науковим керівником <i>теми</i> кваліфікаційної роботи	Вересень 202__р.	
2	Знайомство з Положенням про кваліфікаційну (дипломну) роботу	Вересень 202__р.	
3	Знайомство з <i>календарним планом</i> виконання кваліфікаційного дослідження, узгодження з науковим керівником індивідуального <i>графіку проведення дослідження</i>	Вересень-жовтень 202__р.	
4	Розробка <i>структури</i> (плану) роботи. Складання <i>бібліографії</i> джерел з проблеми дослідження	Жовтень 202__р.	

5	Написання <i>вступу</i>	Жовтень 202__р.	
6	Проведення теоретичного аналізу досліджуваної проблеми. Написання <i>1 розділу</i> роботи	Листопад 202__р.	
8	Планування організації дослідження, підбір методів та методик. Написання <i>2 розділу</i> роботи	Листопад 202__р.	
9	Проведення <i>емпіричного дослідження</i> . Підготовка та написання <i>3 розділу</i>	Грудень 202__ - березень 202__р.	
10	Підготовка <i>публікації</i> (тез або статті) з теми роботи	Квітень-травень 202__р.	
11	Оформлення <i>висновків, списку використаних джерел, додатків</i> кваліфікаційної роботи. Підготовка <i>повного чорнового варіанту</i> роботи для вичитки науковим керівником	Квітень-травень 202__р.	
12	Усунення зауважень, врахування рекомендацій наукового керівника	До 10.05.202__р.	
13	Перевірка на плагіат. Отримання відгуку на роботу від наукового керівника	До 10.05.202__р.	
14	<i>Попередній захист</i> роботи	До 15.05.202__р.	
15	Підготовка <i>презентації</i> . Написання тексту <i>виступу</i> для захисту	До 30.05.202__р.	
16	<i>Рецензування</i> кваліфікаційної роботи зовнішнім рецензентом	До 30.05.2__р.	
17	<i>Роздрукувати</i> , зшити <i>та здати</i> на кафедру готову роботу	До 30.05.202__р.	
18	<i>Захист</i> кваліфікаційної роботи	Червень 202__р.	

Здобувач вищої освіти

_____ Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ
(підпис)

Науковий керівник роботи

_____ Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ
(підпис)

*Зразок оформлення анотації до кваліфікаційної роботи***АНОТАЦІЯ**

Великодний О.І. Особливості тривожності підлітків в умовах різних форм навчання. Кваліфікаційна робота здобувачки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія, освітньо-професійної програми «Психологія». Європейська медична школа. Київ, 2026. 59 с.

Об'єкт дослідження: тривожність в підлітковому віці.

Предмет дослідження: рівень та форми тривожності підлітків в умовах різних форм навчання.

Мета дослідження: дослідити особливості тривожності підлітків в умовах різних форм навчання.

Завдання дослідження:

1. Здійснити аналіз психологічної літератури з проблеми тривожності у підлітковому віці.

2. Проаналізувати ефективність окремих методів та методик для вивчення тривожності у підлітковому віці.

3. Емпірично вивчити особливості зв'язку тривожності та форми навчання в підлітковому віці.

4. Розробити тренінгову програму, спрямовану на зниження рівня тривожності підлітків.

Методи дослідження: Для розв'язання поставлених завдань дослідження було застосовано комплекс методів: теоретичні (аналіз, узагальнення, систематизація, метод теоретичного моделювання); для отримання емпіричних даних про тривожність у підлітковому віці було використано такі діагностичні методики: тест шкільної тривожності Філіпса; «Вимірювання рівня тривожності Тейлора» (адаптована М.М. Пейсахов); написання учнями есе «Я в школі»). Дослідження проводилось впродовж 2025-2026 рр. Загальна вибірка складала 60 осіб (учні підліткового віку).

Результати дослідження: використання t-критерій Стьюдента для незалежних вибірок засвідчило, що підлітки в умовах очної форми навчання мають вищий рівень тривожності на відміну від учнів дистанційної форми навчання. Усі виявлені взаємозв'язки виявилися достовірними на рівні значимості $p \leq 0,002$, що свідчить про високу надійність отриманих результатів. Узагальнення результатів дослідження особливостей тривожності підлітків в умовах очної форми навчання дозволяє припустити, що високий рівень тривожності може зумовлюватися страхом публічності, заниженою самооцінкою та високими вимогами з боку вчителів. У підлітків, які навчалися дистанційно, причинами тривожності, ймовірно, є труднощі із засвоєнням навчального матеріалу та брак спілкування з ровесниками.

Запропонована тренінгова програми полягає в забезпеченні підтримки та допомоги учням з високим рівнем тривожності (надання учням інформації про емоції та їхній вплив на поведінку та навчання; розвиток навичок управління емоціями, зокрема навичок розуміння та регулювання власної тривожності; підвищення рівня самооцінки та самоповаги учнів; розвиток навичок ефективної комунікації та співпраці в групі; підвищення мотивації учнів до навчання та досягнення успіху).

Наукова новизна:

- *розширено* теоретичні уявлення про проблему тривожності в підлітковому віці;
- *уточнено* зміст понять «тривога», «тривожність».

Практичне значення: дослідження полягає в розробці тренінгової програми, спрямованої на зниження рівня тривожності підлітків, яка буде корисною практичним психологам та соціальним педагогам освітніх закладів.

Ключові слова: тривожність, страх, самооцінка, очна форма навчання, дистанційна форма навчання, підлітковий вік, тренінг.

ВІДГУК
на кваліфікаційну роботу
здобувача/здобувачки вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої
освіти, спеціальності 053 Психологія, освітньої програми Психологія,
_____ групи денної / заочної форми здобуття освіти

(ПРИЗВИЩЕ, ім'я, по батькові здобувача вищої освіти)

на тему: «_____»

Орієнтовна структура відгука:

Актуальність обраної теми дослідження.
Структурованість і логічність подання матеріалу.
Аналіз складових кваліфікаційної роботи (вступу, розділів, списку
використаних джерел та літератури, додатків).
Наукова новизна, теоретичне та практичне значення дослідження.
Дотримання наукового стилю написання.
Сильні сторони та труднощі в роботі.
Висновок про рівень самостійності та відповідність формальним і
змістовим вимогам.
Дотримання вимог академічної доброчесності.
Пропонована оцінка роботи.

(посада,
науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

(Власне ім'я ПРИЗВИЩЕ керівника)

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу

здобувача/здобувачки вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальності 053 Психологія, освітньої програми Психологія, _____ групи денної / заочної форми здобуття освіти

(ПРИЗВИЩЕ, ім'я, по батькові здобувача вищої освіти)

на тему: «_____»

Орієнтовна структура рецензії:

Актуальність обраної теми дослідження.

Структурованість і логічність подання матеріалу.

Відповідність змісту темі кваліфікаційної роботи.

Наукова новизна результатів дослідження.

Теоретичне та практичне значення дослідження.

Сильні сторони та труднощі в роботі.

Рекомендації щодо оцінювання (заслуговує на високу позитивну оцінку, позитивну оцінку тощо).

Пропонована оцінка роботи.

(посада,
науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

(Власне ім'я ПРИЗВИЩЕ рецензента)